

УДК 351.75 : 351.74-057.36
DOI: 10.31733/2078-3566-2020-4-54-60

Юрій ВЕЛИКИЙ
викладач
(Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ)

ПРО ДОЦІЛЬНІСТЬ ЗМІНИ ПРИНЦИПІВ ОХОРОНИ ПУБЛІЧНОГО ПОРЯДКУ ПОЛІЦІЄЮ УКРАЇНИ ПІД ЧАС МАСОВИХ ЗАХОДІВ: ДОСВІД ЄВРОПЕЙСЬКИХ ДЕРЖАВ

Автором здійснено спробу наукового обґрунтування доцільності зміни принципів і методів охорони публічного порядку поліцією України під час масових заходів на основі європейського досвіду. Діяльність поліції щодо забезпечення публічної безпеки розглянуто у напрямі застосування трьох основних практик (моделей): а) класичної; б) удосконаленої моделі поведінки натовпу; в) моделі «належної практики». Детальний розгляд моделей дозволив прослідкувати еволюцію підходів до поліцейської діяльності щодо забезпечення публічного порядку і безпеки. Здійснено аналіз досліджень науковців, які вивчали «психологію натовпу», проаналізовано досвід дій поліції європейських країн під час масових заходів та масових заворушень. Визначено необхідність змін у принципах роботи Національної поліції України щодо охорони публічного порядку.

Ключові слова: психологія натовпу, тактика дій, масовий захід, принципи діяльності, публічний порядок.

Постановка проблеми. Забезпечення публічного порядку під час масових заходів та заворушень завжди вимагали від правоохоронних структур України концентрації великої кількості працівників, а безпосередня їхня діяльність мала публічний характер і помилки в організації правопорядку завжди мали широкий суспільний резонанс.

Аналіз подій під час Революції гідності у 2013–2014 роках показав, що діяльність міліції під час масових заходів призвела до численних порушень прав людини (у тому числі права на мирні зібрання), травмувань та смертності, пов'язаних із широким застосуванням сили. Внаслідок цих трагічних подій суспільство та поліція усвідомили необхідність впровадження змін щодо удосконалення забезпечення права на мирні зібрання та нових принципів у діяльності правоохоронних інституцій під час забезпечення публічного порядку на масових заходах. Зауважимо, що за статтею 1 Закону України «Про Національну поліцію» відповідальність за забезпечення публічної безпеки та порядку покладено на Національну поліцію України, яка є центральним виконавчим органом влади [1].

Подібні проблеми під час забезпечення публічної безпеки і порядку виникають у роботі поліції практично всіх європейських держав. В основу діяльності поліцейських структур цих країн покладено роботу психологів, які не одне століття займалися питаннями психології натовпу. Завдяки використанню найсучасніших досягнень наукової думки, аналізу та практичним напрацюванням, поліція країн Європейського Союзу (далі – ЄС) успішно застосовує тактичні дії і управляє перебігом масових заходів від початку до завершення.

Аналіз публікацій, в яких започатковано вирішення цієї проблеми. Проблеми управління правоохоронними органами досліджували В. В. Доненко, А. В. Жбанчик, Ю. Р. Йосипів, Р. М. Кацуба, М. Ф. Криштанович, М. В. Лошицький, С. В. Петков, В. Г. Поліщук, В. М. Синенький, М. Д. Курляк, Н. Д. Туз та багато інших фахівців. Поряд із цим реформування правоохоронної системи України, яке триває, вимагає нового погляду на загальні засади діяльності Національної поліції щодо забезпечення публічного порядку.

Варто погодитись із думкою про те, що сьогодні забезпечення публічної безпеки та порядку під час проведення заходів із масовою участю громадян стосується дуже широкого спектра їх видів, зокрема зборів, мітингів, походів, демонстрацій, пікетів, публічних релігійних заходів, публічних загальнодержавних святкових та пам'ятних заходів, заходів за участю осіб, щодо яких здійснюється державна охорона, масових спортивних або інших культурно-видовищних заходів, резонансних судових засідань тощо [2, с. 4].

Мета дослідження полягає у спробі наукового обґрунтування доцільності зміни принципів охорони публічного порядку поліцією України під час масових заходів на основі європейського досвіду.

Виклад основного матеріалу. Зауважимо, що діяльність поліції щодо забезпечення публічної безпеки пов'язується із застосуванням трьох основних практик (моде-

лей): а) класичної; б) удосконаленої моделі поведінки натовпу; в) моделі «належної практики». Розглянемо їх детальніше та спробуємо прослідкувати еволюцію підходів до поліцейської діяльності щодо забезпечення публічного порядку і безпеки.

Зокрема, перша з досліджуваних моделей виникла у Франції в XIX столітті. Вона пов'язувалась із поняттям «психологія натовпу», теорія про яку розроблялася від 1789 року і до кінця XIX століття. Підґрунтям для наукового пошуку стали численні масові заворушення, що відбувалися у Франції, та політична нестабільність, яка виникала внаслідок їх. Перший науковий виклад психології поведінки натовпу з'явився в 1876 році у трактаті Іпполіта Тена під назвою «Походження сучасної Франції». Він стверджував, що натовп являє собою «юрбу» або «збіговисько» із представників «нижчих верств населення», схильних до «вїбрації нервового механізму», «зараження» і «гарячкості», завдяки чому «злочинці» та «ті, хто переховується від правосуддя» могли легко впливати на них. Дослідник рекомендував силам порядку виконувати роль «греблі», щоб протистояти «бурхливому потоку» грубих сил натовпу, і «за потреби бути деспотичними в протидії їхньому деспотизму».

Надалі психологію натовпу вивчав Гюстав Ле Бон, який виклав свої напрацювання в другій класичній праці «Психологія мас» (1895). Він вважав, що через функціонування вищезазначених поведінкових механізмів натовпом керує не індивідуальна раціональність, а «закон ментальної єдності». Зокрема, у натовпі індивідуальна самосвідомість або ідентичність зникає, а її місце займає те, що Ле Бон називає «груповим розумом» або «расовим несвідомим», характерними ознаками якого є «імпульсивність, дратівливість, нездатність обмірковувати, відсутність міркування і критики, перебільшену чутливість», «міркування натовпу примітивні і засновані тільки на асоціаціях».

Під впливом цих механізмів окремих цивілізований індивід спускається «на кілька сходинок нижче по драбині цивілізації», натовп «є варваром» і «маси поважають тільки силу». [3].

У зв'язку з тим, що «класична» теорія психології натовпу мала недостатню пояснювальну базу і неналежну обґрунтованість, британський психолог Стівен Райхер і його прихильники запропонували теорію, яка пояснює поведінку через соціальну ідентичність. Вони підкріплювали свої погляди великою кількістю емпіричних доказів, які в науковій літературі наразі ніхто не ставить під сумнів. Зараз удосконалена модель поведінки натовпу (далі – УМПН) витіснила «класичну» теорію і стала провідною психологією натовпу в країнах Європи [4; 5; 6]. УМПН базується на припущенні, що один із компонентів концепції власного «Я», що визначає соціальну поведінку людини, впливає з відчуття належності на психологічному рівні до якоїсь соціальної категорії (наприклад, категорії поліцейських чи демонстрантів). Отже, кожен учасник натовпу має не тільки свою особливу індивідуальну ідентичність (тобто сукупність унікальних рис окремої особистості), але й низку «соціальних ідентичностей», що можуть вийти на перший план у психологічній системі, відомій під назвою «власне Я». Крім того, якщо на дії учасників натовпу впливає соціальна ідентичність, серед них буде спостерігатися посилення схильності до дотримання норм, цінностей та ідеології соціальної категорії, з якою вони себе ототожнюють (наприклад, антивоєнні демонстранти, що на початку демонстрації діють в межах ідеології «мирної ідентичності», тобто підтримують ненасильницькі форми демонстрації протесту). Спільна ідентичність також визначає, хто або що може стати впливовою силою у натовпі, а також дає учасникам натовпу певні «ниточки» для розуміння того, чи можуть вони діяти у той чи інший спосіб: спільна ідентичність дозволяє встановити, наскільки ймовірним є те, що інші члени натовпу підтримають певні дії (наприклад, втручання для запобігання або, навпаки, підтримки сутички з поліцією). Тому домінантні соціальні ідентичності орієнтують членів натовпу (у будь-якому контексті) на використання осмислених, зважених форм колективних дій з урахуванням того, яку поведінку вони, учасники натовпу, вважають належною або правомірною і яку сприймають як можливу [6].

Під час збору емпіричного матеріалу на підтримку теорії було з'ясовано, як тактика поліції впливає на трансформування соціальної ідентичності натовпу, її поведінки упродовж масового заходу, зокрема в тому, що стосується виникнення заворушень та ескалації протистояння. На основі зібраних даних Стівен Райхер та його колеги розробили і запропонували ефективні принципи управління натовпом. Відповідно до цих принципів стратегія поліції була спрямована на ефективне сприяння в реалізації законних намірів учасників заходу і у випадках, коли все-таки доводиться застосовувати силу, вона повинна була розрізняти у натовпі окремі групи, окремих осіб та уникати невибіркового застосування сили.

Аналіз колективної поведінки англійських та шотландських фанів на матчах фіналу чемпіонату світу з футболу 1998 року у Франції підтвердив, що невивіркове застосування сили може провокувати групові конфлікти у натовпі, а відчуття «правомірності» в діях поліції зумовлює їх відсутність [7, с. 353–377; 8]. Також, дослідження психологів підтвердило, що сприйняття дій поліції як правомірних чи неправомірних відіграє вирішальну роль, тому що воно впливає на внутрішню динаміку натовпу і водночас допомагає або заважає окремим агресивно налаштованим особам, які прагнуть конфлікту, впливати на інших членів натовпу.

Як показали подальші дослідження, ключовим чинником впливу на конфронтацію з натовпом була тактика застосування сили поліцією. Коли поліція використовувала «збалансовані» або «стримані» форми охорони громадського порядку, їй вдавалося мінімізувати таке поширене на масових заходах явище, як хуліганство. Визначальним чинником у цьому процесі було здатність поліції (упродовж всього заходу) обирати «збалансовану» тактику, адаптуючи її до фактичного рівня загрози та потенційних джерел небезпеки для забезпечення громадського порядку. Щоб досягти такої гнучкості, сили поліції, що охороняють порядок на заході, повинні розробити «ступеневу» систему тактичних дій, яка б дозволила їм за потреби швидко змінювати тактику залежно від фактичного рівня загрози.

З урахуванням вищевикладеного, дослідниками було розроблено третю із досліджуваних – модель «належної практики» поліцейської діяльності під час масових заходів, яку сьогодні взято за основу в країнах Європи.

На першому етапі поліції рекомендовано збирати інформацію про фанів, їх культуру, стилі поведінки, їхні мотиви і законність намірів. Головна мета поліції на цьому етапі – це допомогти реалізувати фанам їх законні права, інформувати про допустимі і недопустимі норми поведінки, вказати місця, де вони безпечно можуть проводити час.

На другому етапі поліція повинна створити у натовпі відчуття правомірності під час своїх дій, не привертаючи до себе уваги, налагодити комунікацію з фанамі для проведення моніторингу і збору інформації щодо осіб, налаштованих на конфронтацію. Якщо немає мовного бар'єру, у позитивній формі взаємодіяти з фанамі, виглядати не агресивно, посміхатися, погоджуватись сфотографуватися з ними, а також зібрати інформацію про загальний рівень ризиків.

Потім поліція продовжує комунікацію з учасниками заходу, дає зрозуміти, що бачить проблеми і повинна звертатися до тих, хто становить загрозу, інформуючи їх про необхідність реагування, якщо ситуація вийде з під контроль. На цьому етапі фанам, які не порушують громадський порядок, необхідно дати змогу покинути небезпечну зону. Якщо вищевказані дії не призвели до стабілізації ситуації, поліція повинна розглянути питання щодо можливості застосування більш жорстких заходів.

Головною метою поліції на третьому етапі має бути мінімізація ризику щодо застосування сили, якщо може підвищитись рівень напруженості. Дослідження продемонструвало, що дії поліції, спрямовані на весь натовп вболівальників, виявляються неефективними, за винятком випадків, коли ситуація дає підстави вважати, що члени натовпу намагаються всі разом порушити громадський порядок чи спровокувати масові заворушення.

Дослідження і рекомендації психологів були успішно застосовані Поліцією громадської безпеки Португалії (Policia de Segurança Publica) під час проведення чемпіонату Європи з футболу 2004 року (Євро–2004). Результати проведеного турніру засвідчили про надзвичайно низький рівень громадського «неспокою». Незважаючи на те, що під час проведення Євро–2004 кількість присутніх англійських фанів становила понад 150 000 осіб, тільки одного з них було заарештовано за правопорушення насильницького характеру. Під час проведення чемпіонату працівники спеціальних підрозділів поліції північної Португалії не зафіксували жодного випадку, коли необхідно було б застосувати силу і спеціальні засоби, у томі числі під час матчу з високим ступенем ризику між Нідерландами та Німеччиною. Отже, факти свідчать про те, що використання ступеневого (поетапного) тактичного підходу значно зменшує потребу в залученні спеціальних поліцейських підрозділів, які за своїм призначенням та рівнем підготовки схильні до невивіркового застосування сили проти натовпу.

Португальська поліція діяла не пасивно, а працювала ефективно на випередження. Завдяки застосуванню такої тактики поліцейські змогли краще підтримувати ставлення натовпу до поліції, як до легітимної сили, а також мали змогу ефективніше виявляти потенційно небезпечних осіб. Після чемпіонату було проведено опитування англійських

фанів, які підтвердили, що тактика обрана Португальською поліцією, відображала ставлення учасників заходу до поліції як до легітимної сили.

Важливість такого ставлення до поліції була особливо очевидною у критичні моменти «саморегулювання» натовпу, коли в містах, де проходили матчі, вдалося уникнути будь-яких серйозних порушень громадського порядку, незважаючи на присутність хуліганів. Напевно, найбільше в результатах дослідження вражає зміна самоідентифікації вболівальників: до того, як почався чемпіонат, англійські фани у містах, де проходили матчі, вважали себе однозначно «не схожими на поліцію», а після закінчення чемпіонату – «схожими».

Отже, виконане дослідження дає підстави вважати, що завдяки застосуванню вищезазначеної тактики охорони публічного порядку відносини між англійськими фанами та поліцією, які раніше були антагоністичними, змінилися на краще. Отримані результати свідчать про те, що, якщо під час масового заходу з'явиться певна спільність соціальної ідентичності учасників натовпу та поліції (завдяки тому, що тактика поліції сприймається як правомірна), охорона публічного порядку буде ефективною та успішною [9; 10 с. 75–100.]

Після застосування вищевказаної моделі управління натовпом, ефективність якої була загально визнаною, модель діяльності поліції почала змінюватися на загальноєвропейському рівні. Зокрема, в 2005 році робоча група Ради Європейського Союзу з питань поліцейської співпраці на основі результатів цього дослідження ухвалила принципи і правила, які увійшли до додатків посібника Європейського Союзу з питань міжнародної поліцейської співпраці та заходів із запобігання і протидії насильству та правопорушенням під час міжнародних футбольних матчів [11, с. 32].

Сьогодні дослідниками з різних фахів зібрано чимало матеріалів та переконливих доказів того, що розуміння психології та поведінки натовпу в контексті соціальної ідентичності може приносити добрі плоди як в теорії, так і на практиці. Співпраця науковців та поліції у сфері охорони публічного порядку під час футбольних матчів дозволила перевірити теорію на практиці та створила переконливе емпіричне обґрунтування для аналізу динаміки та психології натовпу, а також для «належної практики» в діяльності поліції.

Із великої кількості досліджень також впливає, що ризики для публічного порядку – це не просто характерна ознака натовпу або його учасників, адже виникнення ризиків може буде зумовлене динамікою самого масового заходу, у якій поліція як контролююча сила може відігравати і відіграє вагомую роль.

Як теорія, так і практичні дослідження вказують на те, що для забезпечення ефективності охорони публічного порядку під час масових заходів протестного характеру, поліція має застосовувати «випереджувальний підхід» і управляти динамікою натовпу, впливаючи на відчуття громадянами «правомірності», «легітимності» та застосування «сили». Хоча універсального алгоритму дій поліції не існує, наявні базові принципи можуть бути корисними для розробки та впровадження моделей стратегії і тактики поліцейської діяльності на місцевому рівні. Водночас досягти успіху в цьому напрямі можливо тільки тоді, коли працівники поліції матимуть правильне теоретичне розуміння феномену натовпу.

Для того щоб управляти динамікою натовпу максимально ефективно, необхідно забезпечити якнайтісніший зв'язок між оцінкою загроз на місці проведення заходу та тактичними діями поліції, які мають бути поетапними, динамічними, конкретними (спрямованими на певних осіб) і базуватися на оперативній інформації та передбачати можливість швидкого тактичного розгортання сил. Тактичний підхід має також відповідати стратегії, яка передбачає сприяння фанам у досягненні їх законних намірів, а також використання на ранніх етапах неконфронтаційних тактичних заходів, зокрема спілкування та позитивної міжособистісної взаємодії. Взаємодія з протестувальниками під час проведення заходу допомагає поліції оцінювати ризики, спрямовувати свої ресурси на чітко визначені цілі, встановлювати та розвивати зв'язки, а також формувати в учасників натовпу сприйняття поліції як законної і правомірної сили.

У зв'язку з цим розвиток спроможності поліції до «взаємодії з громадою» шляхом залучення до цієї діяльності, наприклад, спеціальних підрозділів поліції, безсумнівно, також буде досить корисним.

Найпереконливішим прикладом того, як треба розвивати «діалогову спроможність», є досвід Департаменту поліції Стокгольмського лену (провінції) у

Швеції. У червні 2001 року Стокгольм охопила хвиля протестів у зв'язку із самітом Європейського Союзу, який мав проходити в Гетеборзі. Приблизно 25 000 осіб, у тому числі члени кількох анархістських організацій, взяли участь в протестах проти саміту ЄС. Більшість протестів пройшла мирно, проте деякі супроводжувалися серйозними заворушеннями із застосуванням сили. Внаслідок низки інцидентів було заарештовано 459 осіб, три демонстранти отримали поранення від вогню, що його відкрила поліція, і 150 осіб, включно з 50 поліцейськими, які потребували госпіталізації.

Після наведених подій у Швеції була розроблена національна тактична концепція поліцейської діяльності з охорони порядку на масових заходах. Концепція базувалась на дослідженнях, що описувались вище, і наочно демонструє, як взаємодія між демонстрантами та поліцією відіграє надзвичайно важливу роль в управлінні процесами ескалації та деескалації. Застосування спеціальної поліцейської тактики в Швеції передбачало залучення до охорони публічного порядку під час масових заходів спеціальних мобільних бригад із захисним спорядженням, груп проведення арештів та «діалогової поліції». Остання відіграла важливу роль в охороні публічного порядку на масових заходах і виконувала чітко визначені «нерепресивні» функції.

Слід погодитись із Н. Д. Туз, що головну роль в організації забезпечення публічної безпеки та порядку у зв'язку з проведенням масових заходів повинна виконувати чітка система командування (управління). Командуванням це має розумітися як свідомий процес здійснення управління задіяними силами та засобами для належного забезпечення правопорядку під час таких заходів [12, с. 203].

Більшість науковців Європи у своїх працях поділяють думку про те, що груповий конфлікт під час масових заходів може виникнути через невідповідне та непропорційне застосування сили з боку поліції. Конфлікт стає можливим через те, що вплив дій поліції на психологію та динаміку натовпу може бути непередбачуваним. Є переконливі докази того, що найбільш ефективним засобом забезпечення пропорційності дій поліції під час охорони порядку на масових заходах є стратегічна орієнтація на «сприяння», а також використання ступеневого (поетапного) і диференційованого підходу до застосування сили, що базується на інформації.

Висновки. У наведеній статті продемонстровано три основні моделі поліцейської діяльності щодо протидії масовим порушенням публічного порядку. Проаналізовано, як насильницькі дії розвиваються на основі взаємодії, зокрема, між натовпом і поліцією. Використовуючи досвід європейських держав, ми окреслили підхід до охорони публічного порядку у натовпі, за допомогою якого можна забезпечити миролюбне проведення масових заходів, включно з їх організацією та наслідками.

Міжнародні принципи захисту прав людини покладають на державу в особі правоохоронних органів (їх посадових осіб) обов'язок і відповідальність поважати і захищати всі права людини, включаючи обов'язок не втручатися та не обмежувати права людини, обов'язок вживати необхідних заходів для захисту та сприяти дотриманню прав людей.

Коли державні посадовці, головню, поліцейські, обмежують основні права людини, їхні дії повинні завжди бути законними, пропорційними і необхідними. В українському законодавстві до цих трьох критеріїв додається ще один – ефективність [13].

Складна робота, спрямована на підтримку публічного порядку та водночас дотримання прав людей, створює високі вимоги і тиск на поліцію. Концепція забезпечення публічної безпеки та порядку поліцейської діяльності повинна ґрунтуватися на чотирьох ключових принципах:

1. Знання – володіння перевіреною інформацією про різні групи учасників зібрання, їхні наміри, мету, цінності та засоби досягнення мети, а також відомостями про осіб, що можуть розглядатися як джерело ризику.

2. Сприяння – стратегія поліції, спрямована, насамперед, на сприяння організаціям та учасникам мирного зібрання в досягненні їхньої правової мети в законний спосіб.

3. Комунікація – спілкування поліції з організаціями та учасниками мирного зібрання на всіх стадіях його підготовки і проведення для запобігання конфліктам, а також виникненню можливих правопорушень.

4. Диференціація – розгляд учасників мирного зібрання не як натовпу, а як сукупності індивідумів, які можуть мати різні погляди, завдання, цілі та способи їхнього досягнення.

Наведені чотири принципи повинні використовуватися та застосовуватися поліцейськими на всіх етапах планування, підготовки, реалізації і підведення підсумків операції для забезпечення мирного проходження масових заходів. Обов'язково треба врахо-

увати, що невибіркове застосування сили поліцією під час масового заходу може мати негативний вплив на динаміку натовпу і підвищувати ризик виникнення порушень громадського порядку. Поліцейська стратегія і тактика повинна працювати на «випередження» для уникнення напруження під час масових заходів.

Список використаних джерел

1. Революція Гідності. Згадаймо головне. URL : <https://www.ukrinform.ua/rubric-polytics/2122489-revolucia-gidnosti-zgadajmo-golovne.html>. (дата звернення: 29.09.2020).
2. Йосипів Ю. Р., Туз Н. Д., Синенький В. М., Курляк М. Д. Забезпечення публічного порядку та безпеки під час мирних зібрань громадян (скандинавська модель) : навч. посіб. Львів : ЛьвДУВС, 2019. 96 с.
3. Лебон Г. Психология масс. URL : https://www.gumer.info/bibliotek_Buks/Psihol/lebon/index.php.
4. Reicher S.D. The St. Pauls riot: An explanation of the limits of crowd action in terms of a social identity model. *European Journal of Social Psychology*. 1984. № 14 (1). P. 1–21. doi: 10.1002/ejsp.2420140102.
5. Reicher S.D. Crowd Behaviour as Social Action. *Encyclopedia of psychology*. 1987. Vol. 2, P. 374-377. New York: Oxford University Press.
6. Turner J.C., Hogg, M.A., Oakes P.J., Reicher S.D., & Wetherell M.S. Rediscovering the social group: A self-categorization theory. 1987. Oxford, England: Blackwell. URL: <https://psycnet.apa.org/record/1987-98657-000>.
7. Stott C.J., Hutchison P. & Drury, J. Hooligans; abroad Inter-group dynamics, social identity and participation in collective disorder at the 1998 World Cup Finals. *British Journal of Social Psychology*, 2001. 40. 359–384.
8. Stott, C.J. & Reicher, S.D. (1998b). How conflict escalates: The inter-group dynamics of collective football crowd violence № 39. *Sociology*, 32.
9. Stott, C.J., Adang, O.M., Livingstone, A., & Schreiber, M. (2008). Tackling Football Hooliganism: A Quantitative Study of Public Order, Policing and Crowd Psychology. *Psychology Public Policy and Law*. Vol. 14, No. 2, 115–141;
10. Stott, C., Adang, O., Livingstone, A. & Schreiber, M. (2007) Variability in the collective behaviour of England fans at Euro2004: 'Hooliganism', public order policing and social change. *European Journal of Social Psychology*, 37.
11. Робоча група Ради Європейського Союзу з питань поліцейської співпраці (2006), Посібник Європейського Союзу щодо міжнародної поліцейської співпраці та заходів із запобігання та протидії насильству та правопорушенням під час міжнародних футбольних матчів. *Official Journal of the European Union (English Edition)*. 49.
12. Туз Н. Д. Структура командування під час забезпечення охорони публічного порядку та безпеки згідно зі скандинавською системою. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ*. 2018. № 3. С. 202–210.
13. Про Національну поліцію : Закон України від 02.07.2015 р. № 580- VIII.

Надійшла до редакції 11.12.2020

References

1. Revolutsiia Hidnosti. Zghadaimo holovne [Revolution of Dignity. Let's remember the main thing]. URL : <https://www.ukrinform.ua/rubric-polytics/2122489-revolucia-gidnosti-zgadajmo-golovne.html>. (data zvernennia: 29.09.2020). [in Ukr.].
2. Yosypiv Yu. R., Tuz N. D., Synenkyi V. M., Kurliak M. D. Zabezpechennia publicnogo poriadku ta bezpeky pid chas mynykh zibrann hromadian (skandynavska model) [Ensuring public order and security during peaceful assemblies (Scandinavian model)] : navch. posib. Lviv : LvDUVS, 2019. 96 s. [in Ukr.].
3. Lebon G. Psihologiya mass [Psychology of the masses]. URL : https://www.gumer.info/bibliotek_Buks/Psihol/lebon/index.php. [in Rus.].
4. Reicher S.D. The St. Pauls riot: An explanation of the limits of crowd action in terms of a social identity model. *European Journal of Social Psychology*. 1984. № 14 (1). P. 1–21. doi: 10.1002/ejsp.2420140102. [in Eng.].
5. Reicher S.D. Crowd Behaviour as Social Action. *Encyclopedia of psychology*. 1987. Vol. 2, P. 374-377. New York: Oxford University Press. [in Eng.].
6. Turner J.C., Hogg, M.A., Oakes P.J., Reicher S.D., & Wetherell M.S. Rediscovering the social group: A self-categorization theory. 1987. Oxford, England: Blackwell. URL: <https://psycnet.apa.org/record/1987-98657-000>. [in Eng.].
7. Stott C.J., Hutchison P. & Drury, J. Hooligans; abroad Inter-group dynamics, social identity and participation in collective disorder at the 1998 World Cup Finals. *British Journal of Social Psychology*, 2001. 40. 359–384. [in Eng.].
8. Stott, C.J. & Reicher, S.D. (1998b). How conflict escalates: The inter-group dynamics of collective football crowd violence № 39. *Sociology*, 32. [in Eng.].
9. Stott, C.J., Adang, O.M., Livingstone, A., & Schreiber, M. (2008). Tackling Football Hooliganism: A Quantitative Study of Public Order, Policing and Crowd Psychology. *Psychology Public Policy and Law*. Vol. 14, No. 2, 115–141. [in Eng.].
10. Stott, C., Adang, O., Livingstone, A. & Schreiber, M. (2007) Variability in the collective behaviour of England fans at Euro2004: 'Hooliganism', public order policing and social change.

European Journal of Social Psychology, 37. [in Eng.].

11. Robocha hrupa Rady Yevropeys'koho Soyuzu z pytan' politseys'koyi spivpratsi [Council of the European Union Working Party on Police Cooperation] (2006), Posibnyk Yevropeys'koho Soyuzu shchodo mizhnarodnoyi politseys'koyi spivpratsi ta zakhodiv iz zapobihannya ta protydyi nasy'l'stvu ta pravoporushennyam pid chas mizhnarodnykh futbol'nykh matchiv. Official Journal of the European Union (English Edition). [in Ukr.].

12. Tuz N. D. Struktura komanduvannia pid chas zabezpechennia okhorony publichnoho poriadku ta bezpeky zghidno zi skandinavskoiu systemoiu [Command structure in ensuring public order and security according to the Scandinavian system]. Naukovyi visnyk Lvivskoho derzhavnogo universytetu vnurishnikh sprav. 2018. № 3. S. 202–210. [in Ukr.].

13. Pro Natsionalnu politsiiu [About the National Police] : Zakon Ukrainy vid 02.07.2015 r. № 580- VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text> [in Ukr.].

SUMMARY

Yuriy M. Velykyi. On the expenditure of changing the principles of public order protection by the Ukrainian police during mass events: the experience of European states. The article attempts to substantiate the expediency of changing the principles and methods of protection of public order by the police of Ukraine during mass events on the basis of European experience. The activities of the police to ensure public safety are considered in line with the application of three main practices (models): a) classical; b) an improved model of crowd behavior; c) models of «good practice». A detailed review of the models allowed us to trace the evolution of approaches to policing to ensure public order and security. The paper analyzes the research of scientists who have studied the «psychology of the crowd», analyzes the experience of the police of European countries during mass events and riots. The necessity of changes in the principles of work of the National Police of Ukraine on protection of public order has been determined.

The concept of public safety and policing should be based on four key principles:

1) knowledge – possession of verified information about different groups of participants, their intentions, purpose, values and means of achieving the goal, as well as information about persons who may be considered as a source of risk;

2) assistance – a strategy of the police, aimed primarily at assisting the organizers and participants of the peaceful assembly in achieving their legal goal in a lawful manner;

3) communication – communication between the police and the organizers and participants of the peaceful assembly at all stages of its preparation and conduct to prevent conflicts, as well as the occurrence of possible offenses;

4) differentiation – consideration of participants in a peaceful assembly not as a crowd, but as a set of individuals who may have different views, objectives, goals and ways to achieve them.

Keywords: crowd psychology, tactics of action, mass event, principles of activity, public order.

УДК 378.147=371.3

DOI: 10.31733/2078-3566-2020-4-60-63

Дмитро ТІНІН[©]

викладач

(Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ)

УДОСКОНАЛЕННЯ СЛУЖБОВОЇ ПІДГОТОВКИ ПРАЦІВНИКІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ З ВИКОРИСТАННЯМ ІНТЕРАКТИВНОГО МУЛЬТИМЕДІЙНОГО ОБЛАДНАННЯ

На сьогодні однією з орієнтовних форм організації службової підготовки є «Дистанційне навчання», тобто процес набуття навичок в спеціалізованому середовищі, що функціонує на базі інформаційно-комунікаційних технологій. У статті розглянуто проблематику проведення службової підготовки за допомогою використання можливостей дистанційного контакту з викладачем, контролю та оцінювання такого навчання. Виконано аналіз результатів та досвіду використання запровадженої системи дистанційного навчання з використанням інформаційно-телекомунікаційної системи «Інформаційний портал Національної поліції України» (далі – Освітній портал) та системи управління дистанційним навчанням «Moodle» в освітньому процесі (далі – «Moodle»), зроблено висновки.

Ключові слова: службова підготовка, дистанційна підготовка, інтерактивне мультимедійне забезпечення (обладнання), тактична підготовка, вогнева підготовка, фізична підготовка, психологічна підготовка.

© Тінін Д. Г., 2020
dimatidnepr13@gmail.com